

Bemærkninger om Landbruget paa Island.

(Meddeelte af Hr. Meilbye, tidligere Factor paa Vapnesjerds Handelssted.)

Islands vigtigste Næringskilde er Dvæg- og Faareavl. — Dvægavlen indskrænker sig alene til Malkeqvæg, hvorimod i Faareavlen tillægges Moderfaar og Beder. Disse Huusdyr, i Forening med et større eller mindre Antal Heste, udgjøre Bondens Besætning.

Endstjøndt Sommerstaldfodring intetsteds anvendes der i Landet, og Faar og Heste ialmindelighed ogsaa Vinteren igjennem maae søge Næring paa Græsgangene, naar Sne og Frost ikke forhindre det, saa maae dog Køerne hvert Aar fodres paa Stald omtrent i 8 Maaneder, Lammene den første Vinter 3 til 4 Maaneder, og Malkefaar, Beder og Heste i en længere eller kortere Tid, efterjom Aarstiden fra Begyndelsen af November til Slutningen af Mai falder mere eller mindre streng. Imidlertid er det næsten umuligt nogenlunde rigtigt at slutte sig til den Fodermasse der forbruges, thi Fodernaaden er, og Fodertiden kan falde høist forskjellig paa de modsatte Kanter af Landet, ja ofte indenfor en meget snever Omkreds; men hvad man derimod med Visshed veed, er desværre, at Fodermassen til alle Tider er for liden, og at Fodermangel tidt har anrettet store Udelæggelser i Kreaturholdet, og som Følge deraf foraarstaget Hungersnød blandt Befolkningen.

Da Høet er det eneste Foder, der gives i Island, og Kornavlen, eller flere andre Foderværters Dyrkning efter al

Nimelighed ifkun i sjelden milde Somre eller i enkelte begunstigeede Egne vil der afgive noget lønnende Resultat, saa fremgaaer det heraf, af hvilken overveiende Vigtighed Høavlen er der i Landet. Ifkedestomindre staaer den endnu paa et meget lavt Trin. Det Hø, der bruges til Lam, Moderfaar, Beder og Heste samles i Moser og Kjær, ved Abredder, paa Sletter eller i Fjeldsider, hvilke Steder ere aldeles uopdyrkede, og derfor tidt i ugunstige Aaringer afgive ifkun et ringe Udbytte efter et møjsommeligt og tidsspildende Arbeide. Derimod hører til enhver Gaard et omkring denne liggende, større eller mindre Stykke Eng, der fra ældre Tider aarligen har været overgjødsket, og derfor afgiver et sikkrere Udbytte og kraftigt Foder, der alene bruges til Malkesøer.

Denne Engkultur ved Overgjødskning er med ubetydelige Undtagelser den eneste Jorddyrkning, der forefindes i Island, og hvor indskrænket denne er, kan beregnes ved i Gjennemsnit at tillægge hvert Qvæghoved til Vinterfoder det paa $1\frac{3}{4}$ Tonde Land indavlede Hø, hvilket tilnærmelsesviis vil falde rigtigt ud. Over hele Island fandtes (efter Bergsøe) i Aaret 1849 i alt 25,523 Stk. Hornqvæg; altsaa udgjorde det paa omtalte Maade opdyrkede Areal c. 44,665 Tonder Land. Til Overgjødskning bruges paa de fleste Gaarde ifkun Ko- og tildeels ubetydelig og simpel Heste-Gjødning, hvorimod al Faare- og endeel af Ko-Gjødningen tørres og anvendes til Ildebrændsel. Ved overhovedet at beregne c. 300 Lpd. Hø til Vinterfoder for hvert Qvæghoved, og efter Nimelighed antage, at en Femtedeel af Kogjødningen bruges til Brændsel, vil man noget nær kunne gjøre et Overslag, deels over Høproductionen af disse gjødskede Engstykker, deels over det Qvantum Gjødning, der anvendes til Dyrkningen. Fremgangsmaaden ved Overgjødskningen er følgende: Gjødningen, hvori ifkun paa enkelte Steder blandes Høaffald, Afse og andre Dele, udmuges Sommeren igjennem dagligen af Stalden og opsattes i en Bunke paa et fladt, ofte høit Sted. Først paa Vinteren transporteres den ud paa Engen, lægges rækkeviis i Smaahøbe; Vinter-

gjødningen udfores paa samme Maade frist, efterhaanden som den falder til. I Foraarstiden, naar Gjødningen er bleven tør nok dertil, smuldrer den og udspredes over Engen.

Saa vigtig som denne Engdyrking er for Island, saa utilstrækkelig og mangelfuld er den desuagtet. Engen fattes for det Første den fornødne Fred; Vinter, For- og Esteraar beftadiges den af de overalt løsgaaende Kreaturer og selv Sommeren igjennem vogtes den neppe for Faar. Dette Onde kan alene afhjælpes ved tilstrækkelig Indhegning af Jord- eller Steengjerder, men dette Arbeide falder den islandske Jordbruger, der ialmindelighed har liden Øvelse i og dertil ringe Lyft til Jordarbeider, og ifkun simple Redskaber, besværligt at fuldføre i den der saa korte Sommertid. I ældre Tider har alligevel slige Indhegninger været meget almindelige og Levninger af disse sees endnu næsten overalt. I Slutningen af forrige Aarhundrede opstode Bønderne vel paany en Deel Gjerder, opmuntrede dertil ved de dengang af Regjeringen udsatte Præmier, men da disse ophørte, forfaldt ogsaa Gjerderne. Nu først i det sidste Marti er atter vaakt nogen Interesse for denne Sag, og man ser hist og her enkelte Jordbrugere anvende megen Flid i den Retning; dog er det langtfra almindeligt, og det kan sikkert antages, at ikke en Tyvendedeel af disse Englodder er indtil nu omgjerdede. Disse saa Fremstridt, som ere gjorte, ere vistnok tildeels foranledigede ved det i Islands Syd- og Vest-Amt for endeel Aar tilbage oprettede Landvæsensselskabs Bestræbelser, men indenfor en snevrere Kredss har isærdeleshed Bapnesfjords landoekonomiske Forening været heldig i saa Henseende. Dernæst lide disse opdyrkede Eng næsten overalt af Ujevnheder eller de saakaldte Tuer, hvilke forhindre Græs væksten og besværliggjøre alt Høstarbeide. Paa enkelte Steder har man jevnet disse Tuer ved først at affrælle Grønsværen, dernæst med Spaden at udgrave og jevne Jorden, og slutteligen at bedække den igjen med den aftagne Grønsvær. Uagtet dette Arbeide er majsommeligt og medtager megen Tid, saa har det dog vist sig lønnende, men uden Tvivl vilde det

paa en langt lettere Maade kunne udføres ved Hjælp af Ploven og andre Agerdyrkningsredskaber. — I det Foregaaende er allerede viist, hvorledes Gjødningen anvendes i Jøland. Over Halvdelen af Massen bruges til Brændsel, og Jorden, der overgjødes, høster kun liden Nytte af den øvrige Deel, paa Grund af den urigtige Behandling. De i forrige Tider ja betydelige Skove ere nu svundne hen til et hist og her ubetydeligt Krat, der altsaa ikke kan afgive noget Brændselmateriale; derimod findes i de fleste Egne mange Løvemoser, der hidtil have været ganske uafbenyttede. I den senere Tid er man alligevel bleven mere opmærksom paa disse, og paa flere Steder har man begyndt med at skjære Løv til Brændsel, men de fleste Bønder ville dog nødigt paatage sig dette sørgede Arbeide, der ogsaa paa mange Steder falder vanskeligt paa Grund af den der i Landet besværlige Transport. Ogsaa ved andre Midler kunde Gjødningsmassen forsøges, nemlig ved Afbenyttelse af Tang, Dynd, Affald og deslige, samt ved at holde Hestene i Stald om Natten Sommeren igjennem og Malkefaarene i Fold, der ere sammensatte af Trægittre og kunne flyttes fra eet Sted til et andet, hvilket Sidste er i flere Egne blevet temmelig almindeligt i den senere Tid. Den største Feil ved Gjødningens Behandling er Mangel paa tjenlige Møddingsteder. Gjødning udkastes i Bunker uden Bedækning oftest lige mod Solsiden og tidt paa høie Steder, hvor de flydende Dele bortløbe, og meget af de øvrige Bestanddele bortdunster i Luften. Derhos udføres Gjødningen paa Engen ofte paa Steder, hvor der er Vandlob, hvorved dens bedste Kræfter bortskylles til ingen Nytte. Slutteligen anvendes Gjødningen om Foraaret til urette Tider, enten for tidligt eller for seent, og den Fremgangsmaade, som tilforn brugtes af mange Jordbrugere, nemlig at sprede Gjødningen paa de dertil tjenlige Steder strax om Efteraaret, er nu ganske nedlagt.

Uagtet disse og flere væsentlige Mangler endnu finde Sted i Engdyrknningen, om end ikke i den Grad som en halv

Snees Aar eller længere tilbage, saa have dog mange af de bedre Jordbrugere, idet de indsaae Nødvendigheden i at forsøge Høavlen, især i den senere Tid bestræbt sig for at udvide Engculturen ved at tage et større Areal efterhaanden under Opdyrking. Paa sine Steder har dette faldet let, nemlig hvor græssegroede Lodder, der længe tørre nok til at modtage Overgjødsningen, fandtes i Nærheden af Gaarden, men paa andre Steder er det igjen vanskeligere, thi de første Beboere have i Reglen til Gaardenes Opsørelse alene valgt de dertil tjenlige Pladse, uden at tage Hensyn til hvorvidt Jorden deromkring var skikket til Opdyrking eller ikke. Først i de sidste Aaringer har man hist og her prøvet paa at udvide Engdyrkingen, ved at opbryde og behandle Jorden med Plov og Harve, efterat flere Fjølændere have lært at bruge disse Redskaber; men disse Forsøg ere endnu for unge og ufuldkomne til at de kunne opviise afgjørende Resultater. Paa de enkelte Steder, hvor man i denne Retning har arbeidet efter en vis Plan og med et bestemt Formaal, er Jorden efter Opbrydningen først bleven behandlet som Heelbrak, dog neppe nogetsteds paa en tilbørlig Maade, — og dernæst er saæet i den Havre eller Byg i eet eller to Aar, hvorefter den udlægges med Græsfro, for saaledes at danne en naturlig Eng, der senere aarligen overgjødsles. Hverken Byg eller Havre har nogetsteds paa denne Maade opnaaet fuldkommen Modenhed; derimod har Straaet afgivet saameget Foder, at det forstørstedelen har erstattet Omkostningerne. — Til Slutningen har man paa adskillige Steder udvidet Engene, dels ved at sætte græssegroede Sletter under Band, hvilket alt i længere Tid har været brugt, dels ved at overrisle slige Jordstykker. Paa denne sidste Maade have Bønderne i et Sogn paa Landets Østkyst forbedret forhen uopdyrkede Enge i en væsentlig Grad, og høstet deraf godt Udbytte.

Næst efter Høavlen er Dyrkingen af Kartofler, Kjøkken- og Foderrodvarter af særdeles Bigtighed for Fjølænd. Kun i en eneste Egn, nemlig omkring Øfjorden paa Nordlandet, har

man kjendt Kartoffelavl en Række af Aar. En mildere Temperatur end de fleste andre Steder, et tjenligt Jordsmøn og især Gjødningssmassen fra Handelsstedet ved Djord, har jevnlig frembragt gunstige Resultater der af denne Avl, hvilke igjen have ansporet Dyrkerne til yderligere Flid og Omhyggelighed i Dyrkningsmaaden. I de senere Aaringer har man paa flere Steder, især paa Nord- og Østerlandet, paabegyndt denne Avl, men kun i enkelte gunstige Sommere opnaaet et tilfredsstillende Udbytte, hvilket vistnok helst bør tilskrives deels Feil i Dyrkningsmaaden og deels Mangel paa Gjødning. Simple Havevæxter og Kjøkkenurter have vel i et længere Tidrum været dyrkede hist og her paa Island, men neppe nogetsteds eller sjeldent med tilbørlig Flid og Omhu. Aarsagen dertil er at Kjøkkenurter ikke have kunnet vinde Indgang i det islandske Kjøkken, eller Smag hos Befolkningen, der, hvad Levemaaden angaaer, ligesom i andre Dele, gjerne vil hænge fast ved gamle nedarvede Skikke og Sædvaner.

Af foregaaende Fragmenter sees det tydeligen, at Jorddyrking i Island staaer endnu paa et meget lavt Standpunkt, og at den kan, med Hensyn til climatiske og physiske Forhold, der i Landet modtage betydelige Forbedringer. De væsentligste Mangler ere, i Korthed sammendragne følgende:

1) At de til Dyrkning optagne Jordlodder ikke ere tilbørligen fredede for løsgaaende Kreaturer, ved Indhegning af Gjerder,

2) at Tørveflaer ikke afbenyttes, hvor Moser dertil findes,

3) at derfor over Halvdelen af Gjødningssmassen brændes til Aske,

4) At Gjødningen forøvrigt ikke samles med Flid, uagtet flere Materialier oftest findes dertil, saasom Tang, Dynd, Aske, gamle Jordhuusvægge, Affald m. m.,

5) at Jordstrøelse ikke bruges i den Faaregjødning, der anvendes til Gjødning,

6) at Mallesaaerene sættes paa altfor faa Steder i vægelige Folde Nætterne igjennem i Sommertiden. Ligeledes

at Heste ei sættes paa Stald en Deel af Matten om Sommeren, hvor Leilighed dertil gives,

7) at den samlede Gjødning næsten intetsteds opbevares paa den rette Maade, men derimod som oftest udsættes altformøget for Sol, Luft og Fugtighed,

8) at Gjødningen ikke spredes strax om Efteraaret over de Enge, der ligge og ere bekvemme dertil,

9) at Gjødningen ved i Vintertiden at udføres paa Engen, tidt sættes i Smaahobe paa Steder, hvor dens Kraft i Lebrud bortskyldes,

10) at der ved Gjødningens Spredning om Foraaret sjældent tages Hensyn til Luften, Barmens og Fugtighedens Indvirkning paa Massen,

11) at Bonden ødler altfor megen Tid og Kraft paa Høsamling fra uopdyrkede Enge i Moser, Kjør o. s. v.,

12) at Kreaturholdet derfor er priisgivet til det ringe og usikre Udbytte af denne Høavl,

13) at Bonden derimod lægger altfor lidet Bind paa at udvide Engdyrkningen, der er Støttestedet for hele hans Bedrift, og derfor

14) at mange og betydelige, til Opdyrkning tjenlige Jordstykker ligge uopdyrkede til ingen Nytte,

15) at Engvanding kun paa faare faa Steder anvendes, skjøndt Leilighed gives dertil næsten overalt,

16) at Plovens Brug og Nytte endnu er saa lidt bekjendt der i Landet, især dens og andre Redskabers Afbenyttelse til raae Jordlodders Opdyrkning til Eng.

17) At Ploven og andre Redskaber ikke bruges til at udjevne de saa skadelige Luer, der findes næsten i alle opdyrkede Engstykker, og

18) at Kartofler, Kjøkken- og Rodvæxter næsten over hele Landet ikke dyrkes paa den Maade, som Forhold og Omstændigheder dog tilstede.

Endeel dygtigere Jordbrugere have vel, især i de sildigere Tider, besittet sig paa mere eller mindre at afhjælpe disse

Mangler; men saadanne priisværdige Bestræbelser ere desvære iffun at betragte som enkeltstaaende i Forhold til den megen Lunkenhed og Ligegyldighed, som findes hos Mængden, og der udfordres i Sandhed en meer end almindelig Omhu fra Regjeringens Side saavel som det kongelige Landhuusholdningselskabs kraftigste Opmuntringer, dersom det isølandste Jordbrug i den nærmeste Tid skal høre sig noget over det lave Standpunkt, hvorpaa det endnu staaer, og engang opnaae den Udvikling, som det i Virkeligheden vil kunne modtage.

Foruden den blandt Beboerne, der saa at sige alle ere Jordbrugere, fremherskende Mangel paa Interesse for Jorddyrkingen og deres Uformuenhed til større Arbejder, ere desvære adskillige Landbosforhold der i Landet tilstede, hvilte træde hæmmende i Veien for Jorddyrkingen. Blandt disse bør først nævnes Fæstevæsenet; — Selveiere findes der saare saa af; de fleste Gaarde ere deels kongelige Godser deels private Eiendomme, som bortfæstes til Opsiddere. Dette Fæste skal efter Lovgivningen gjælde for Fæsterens og hans Enkes Livstid, men denne Lovgivning respecteres ialmindelighed ikke længer i Praxis, og jo uklarere Fæsteforholdet saaledes bliver og jo usikkrere Fæsterens Ret, desto utilbøieligere er denne Sidste til at anvende nogen Bekostning paa den ham paa vage Conditioner tilbyggede Gaards Forbedring, allerhøjest da denne Bekostning under ingen Omstændigheder bliver ham ganske eller tildeels erstattet, om han end havde nok saa billigt Krav derpaa. Dette samme forvækkede Fæsteforhold tillader Gaardenes Udstykning uden Grændse eller Orden, og netop ved denne Udstykning lider Jorddyrkingen i en høi Grad, ikke fordi at Gaardene ialmindelighed fattes det fornødne Areal dertil, men fordi at Folkemængden er for liden, og disse saa Kræfter derfor splittes og slappes, idet derved aabnes Leilighed for enhver Dreng, som gjerne attraaer i den Alder saa megen Frihed eller Toilesløshed som mulig, til at faae en større eller mindre Part af en Gaard, og saaledes ind-

lemmes altfor Mange i Bøndernes Tal, ofte uden nogen-
 somhelst Kundskab eller Arbeidsdygtighed, indtil den tjenende
 Klasse tilsidst forsvinder, og den dygtige Jordbruger intet
 kan udrette af Mangel paa Arbeidskraft. Dernæst er det til
 stor Skade at denne Udskykning aldrig forbindes med Ud-
 flytning, hvorimod 2 til 6 Bønder paffes sammen paa een
 Gaard og paa een Plet, hvis nærmeste Omgivelser tidt ere
 uskikkede til Opdyrkning, og det uagtet der indenfor Gaardens
 Grændser findes i Fraastand nok saa stort Areal, der er langt
 tjenligere til Beboelse og Opdyrkning, men som uden denne
 er til ingen Nytte. Slutteligen er den der i Landet herskende
 Forvirring i Skatte- og Matrifulsvæsenet, samt flere for-
 ældede Love angaaende Landbosforholdene, til ikke liden Hin-
 dring for Landvæsenets Udvikling, og bør det i saa Henseende
 ikke forties, hvor saare lidet de saa paatrængende nødvendige
 Reformers i denne Retning have ligget Landets Repræsentanter
 paa Hjerte, hvorimod de have ødølet Tid og Penge paa ufor-
 nuffige og umodne Projecter, Handelen angaaende m. m.,
 under den falske Forudsætning, at al Velstand og Velsignelse
 kunde alene indføres udenrigs fra, istedetfor at udvinde den
 af Jordens Skjød, der endog under den nordlige Bredegrad
 er frugtbringende nok til i Overslødighed at lønne de Kræfter,
 der anvendes derpaa.

I Island staaer, ligesaavel som andetsteds, ikke alene
 Besætningens Størrelse, men ogsaa den Maade, hvorpaa den
 behandles, i nøieste Forbindelse med Jorddyrkingen. Kørn
 gaae Sommeren igjennem, ialmindelighed fra sidst i Mai, løse
 paa Græs; paa de fleste Steder sættes de imidlertid om Natten
 paa Stald uden Foder. I Slutningen af September tages
 de gjerne ind, og de fleste Kør kæve fra denne Tid til Nytaar.
 Foderet bestaaer i det kraftige Hø fra de overgjødte Enge,
 og gives dem i to Givter daglig, nemlig Morgen og Aften,
 og synes denne Maade at fodre paa ikke utjenlig der, naar
 ikkun hver Gang gives tilstrækkeligt. De Bønder, der fodre
 bedst, give hver Ko saaledes 16 Pd. Hø i hver Givt, altsaa

32 Pbd. i Døgnet, den første Deel af Vinteren, men senere mindre. Storfstedelen af Køerne maae imidlertid nøies med mindre Foder, omtrent 10 til 12 Pbd. høist i hver Givt; men Følgen er naturligtviis at de give mindre Melk og sætte af paa Guld. Den islandske Dvægrace er snarere stor end liden, og ingenlunde slet med Hensyn til Melkegivning, naar det tages i Betragtning, hvor lidet der er foretaget til dens Forbedring, og hvor ligegyldige Bønderne gjerne ere med Hensyn til Opdrattet. De bedre Køer give efter Kalvningen med et tilstrækkeligt Foder 14 til 16 Potter Melk dagligen.

Af overveiende Bigtighed er Faareavlens der i Landet, thi næsten overalt findes ypperlige kraftige Græsgange, der især ere tjenlige for Faar. Efterat Græs og Riis er kommet i god Grode imellem Fjeldene, drives alle Beder, golde Faar og de fra Moderfaarene fraskilte Foraarslam til Fjelds, hvor de ganske uden Bevogtning græsse, indtil de fra Midten af September atter sammensamles og fordeles iblandt de respective Giere efter Dremærkerne. Moderfaarene derimod græsse Sommeren igjennem i Nærheden af Gaarden, samles hver Morgen og Aften for at malkes, og sættes paa flere Steder i Fjold om Natten. At holde Malkefaarene og Køerne til Sæters blandt Fjeldene, hvilket tilforn var meget almindeligt, er nu ganske nedlagt. I alle andre Henseender er Faarenes Behandling høist forskjellig der i Landet. Paa den sydlige og vestlige Kant gives dem sjældent noget Vinterfoder, undtagen Lammene, og paa mange Steder havees ikke engang Huse til at beskytte Dyrene imod den imellemstunder saa strenge Vinterfulde. Alene heraf sees at Faareavlens staaer der paa et meget lavt Trin; Udbyttet er naturligtviis i Forhold dertil, og derfor langt mindre end paa Nord- og Østlandet, hvor Faarene nyde en meget bedre Behandling. Paa disse sidstnævnte Steder tages Lammene gjerne paa Foder sidst i November eller i December, ligesom Veirliget falder dertil og fødes indtil Slutningen af Marts eller længer. I særdeles milde Vintre drives de i den Tid af og til ud paa

Græs om Dagen. Til Lammefoder vælges det bedste Hø fra Aabredder, Sletter og andre uopdyrkede Enge, og man kan regne i Gjennemsnit 18 til 19 Lpd. Hø til Vinterfoder for hvert Lam. Moderfaarene sættes golde i Slutningen af September, paa sine Steder først hen i November, græsses derefter naar Veirliget og Sneefaldet tillader det om Dagen, men gives fra i Januar Maaned desuagtet $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{2}$ af fuldkomment Foderquantum. Længere henad Vinteren og mod Lammetiden, der falder sidst i Mai og derefter, fodres de rigeligen, ligesom ogsaa naar Sneen i stor Mængde tildækker Græssgangene. Næst efter Lammene faae de det bedste saakaldte Udenghø fra Moser og deslige Steder, og man kan antage, at til et Moderfaar bruges i Gjennemsnit omtrent det samme Quantum som til et Lam eller maaskee lidt rigeligere. Hvergang Faarene græssede ude om Vinteren, lod man dem før bevogte af en Hyrde, men denne nyttige Skik bortfalder nu paa mange Steder formedelsk Mangel paa Folk dertil. Bederne, især de ældre, maae for Storstedelen søge deres Næring om Vinteren ude paa Græs, og ifkun i strenge Vintre gives dem noget Foder af Betydning; ved denne Behandling tabe de selvfølgelig alt Huld til Foraarstiden kommer, og det er et Beviis paa hvor kraftige Græssgangene ere til Fjelds, at de desuagtet kunne i den korte Sommertid samle Kjød og Talle i den Grad, som bekjendt er. Faareracen er i Island meget forskjellig, dog kan man noget nær inddele den i tre Hoveddele. Den lavbenede Jokuldals Race, med et dybt og bredt Bryst, kort Hals, runde Sider og lige Ryg er unegteligen den bedste, især til Slagtning, men det lader til, at den i den senere Tid har tabt sig. Hvor det er muligt, lader man Bederne opnaae en Alder af 4 til 5 Aar, og en middelmaadig Bede af sidstnævnte Race afgiver ved Slagtning c. 3 Lpd. 8 Pd. Kjød og 16 Pd. raa Talg. I Foraarstiden aftages Ulden og vaskes senere; dens ydre Dele er grov, men Underulden fin og blod, og man kan, skjøndt det er meget forskjelligt, i Gjennemsnit antage, at en Bede afgiver $3\frac{1}{2}$ Pd., et Moderfaar 2

Pd., et aarsgammelt Jaar 1 til $1\frac{1}{2}$ væstet Uld. Moderfaarene føde ialmindelighed kun eet Lam om Aaret; kun paa sine Steder nærmest Sølanterne imellemstunder 2 til 3.

Af Heste holdes en altfor stor Mængde i Island. De bedre eller Ridehestene fodres mere eller mindre i Vintertiden, hvorimod Arbeidshesten maa nøies med Græsgangene, saalænge det er den muligt med Hoven at gjennembryde Jis- eller Sneedækket, og ellers det simpleste Hø eller Affald fra Kærnes og Faarenes Foder. Arbeidshesten mister derfor alt Huld og Kraft om Vinteren, hvorfor den gjerne først paa Sommeren ikke kan arbejde til noget Gavn. Racen, til hvis Forbedring der ikke foretages det Allermindste, er nøisom og haardsor, samt særdeles stiftet til med Sikkerhed at bære Byrder paa de besværligste Veie over Fjeldstrækninger og gennem stærkt strømmende Elve.

Da den islandske Bondes Kreaturbesætning næsten alene skal frembringe det Fornødne til Livets Ophold, er det der i Landet især af største Nødvendighed at den behandles paa den fornuftigste og tjenligste Maade. Destoværrer har dette hidtil langt fra været Tilfældet; Hovedfeilen er et for knapt Foder, og dette vil ikke blive bedre, medmindre den størst mulige Flid anvendes paa Høavlens Forøgelse ved Jordens Odyrkning. Det er meget rigtigt at afbenytte de gode Græsgange om Vinteren, naar Leilighed dertil gives, og det ifkunnstkeer paa den rette Maade, men at betragte og anvende Græsnungen som Faarets og Hestens Hovednæringsmiddel om Vinteren og derimod Høet som Binæring, hvilket paa de fleste Steder hidtil har været Skik, er ganske modsat den rigtige Fremgangsmaade. At en stor Deel Bønder har i den senere Tid lagt sig efter at fodre og røgte Creaturene bedre end forhen er imidlertid unægteligt, men desuagtet staaer der saare meget tilbage at ønske i den Retning. Ogsaa med Hensyn til Racernes Bedligholdelse eller Forbedring har ialmindelighed herstet Ligegyldighed. Kalvene tillagdes i Flæng, og allermindst toges Hensyn til Tyrens Oprindelse eller Bestaffenhed.

Paa Faareracen har man paa sine Steder anvendt lidt større Omhu; man har dog opnaaet og vedligeholdt saa nogenlunde et Par constante Racer, men hvilke, som forhen bemærket, synes at gaae tilbage i den senere Tid, hvorfor det vilde være anbefaleligt, at forsøge paa en Forædling ved Hjælp af en eller anden dertil tjenlig udenlandsk Race.

Slutteligen kan det ikke undgaaes at berøre den høist mangelfulde Anvendelse af det Udbytte, som Kreaturholdet afgiver i Island. Fær bliver Melken, der er et saa væsentligt Næringsmiddel for Landmanden der, oftest behandlet paa en saa ureenlig og forkeert Maade, at uagtet Faarene ligesom Køerne ere mellegivende, saa er Smørproduktionen ikke engang tilstrækkelig til egen Brug, mindre til Udførsel. Ostefabrikation kjendes ikke, eller kun af Enkelte paa en meget ufuldkommen Maade. Overhovedet staaer den islandsk indre Landhuusholdning meget tilbage, og tegner ingenlunde til Forbedring. At vække Interessen for en bedre Huusholdning hos Huusmoderen, at opmuntre ved alle dertil tjenlige Midler den allerede hos mange Bønder opvaagnede Lust til at forbedre deres Bedrift, — dette er en Opgave, der isandhed er det kongl. Landhuusholdningselskabs hæderlige Bestræbelser værdig, paa det at disses Velsignelse maa med Guds Hjælp remspire blandt Islands Fjelde som paa Danmarks Sletter.
